

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ
The Development of Nursing Practice Guidelines for Caring Patients Infected with
Coronavirus 2019 with Pneumonia

สุนทรทิพย์ ปัตติทานัง^{1*} ดวงแก้ว ศรีเคน¹ ศิริขวัญ ทิพสีลาต¹ อนุชา ไทวงษ์² ปาริชาติ วันชูเสริม²
Sukontip Pattitanung^{1*}, Duangkeaw Sriken¹, Sirikhwan Tipsrilad¹ Anucha Taiwong²,
Parichat Wunchooserm²

¹พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม

Professional nurse, Isolation unit, Mahasarakham Hospital

²อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Instructor, Srimaharakham Nursing College, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

Corresponding Author: anucha@smnc.ac.th

(Received: 31 May 2023 Revised: 18 July 2023 Accepted: 23 July 2023)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์วิจัย : เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลและประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ

รูปแบบและวิธีวิจัย : วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบลงมือปฏิบัติร่วมกัน ผู้มีส่วนร่วมวิจัย คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม จำนวน 17 คน ระหว่างเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565 ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย 1. วิเคราะห์สถานการณ์ 2. พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล และ 3. ประเมินผล เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบบันทึกการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 แบบบันทึกการเกิดภาวะปอดอักเสบและการเสียชีวิต แบบประเมินความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการพยาบาล และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา : ระยะวิเคราะห์สถานการณ์ พบว่าผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 มีอัตราการเกิดภาวะปอดอักเสบค่อนข้างสูง บางรายมีอาการรุนแรงและเสียชีวิต และแนวปฏิบัติปฏิบัติการพยาบาลที่ใช้ยังไม่ชัดเจนและครอบคลุมในผู้ป่วยกลุ่มนี้ ระยะพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล ใช้กระบวนการพัฒนา 2 วงจรคุณภาพประกอบด้วย 4 หมวดกิจกรรม (M-S-K-H) ได้แก่ 1. การดูแลช่องปากและการรับประทานอาหาร 2. การบำบัดเฉพาะ 3. การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลง และ 4. การดูแลสุขวิทยาและการให้ความรู้ ระยะประเมินผล ผลการพัฒนาด้านผลลัพธ์ทางคลินิก พบว่า มีอัตราการเกิดภาวะปอดอักเสบรุนแรงลดลง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.97, 1.03 และ 0.62 ตามลำดับ มีอัตราการเสียชีวิตลดลง คิดเป็นร้อยละ 4.85, 4.12 และ 1.85 ตามลำดับ ผลการพัฒนาด้านกระบวนการ พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 พยาบาลวิชาชีพตามแนวปฏิบัติการพยาบาลครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 (การดูแลช่องปากและการรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 83.29 การบำบัดเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ

ละ 88.57 การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 93.65 และ การดูแลสุขวิทยาและการให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 95.76) และมีความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการพยาบาลในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 92.52

สรุปผลการศึกษา : ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบที่พัฒนาขึ้น ช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน

คำสำคัญ : ภาวะปอดอักเสบ, ผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019, แนวปฏิบัติทางการพยาบาล

ABSTRACT

Objective : To analyze the situation, develop a nursing practice guideline, and evaluate the effectiveness of a nursing practice guideline for caring for patients infected with the novel coronavirus-2019 pneumonia.

Methods : The research is collaborative action research. Participants were 17 registered nurses working at the specialized wards of Mahasarakham Hospital between October 2021 and June 2022. The study was conducted in three phases: 1. situation analysis; 2. developing nursing practice guidelines; and 3. evaluating the results. The data collection tools consisted of a record of care for patients infected with Coronavirus 2019, a record of pneumonia and mortality, a satisfaction assessment of nursing practice guidelines, and a focus group questionnaire. The data were also analyzed with descriptive statistics and content analysis.

Results : During the situational analysis, it was found that the incidence of pneumonia in patients with COVID-19 was relatively high; some of them were severe and fatal, and the nursing practice guidelines used were unclear and comprehensive in this group of patients. The nursing practice guideline development phase used a 2-quality cycle development process consisting of 4 activity categories (M-S-K-H), namely 1. oral care and diet, 2. specific therapy, 3. symptomatic monitoring, and 4. hygienic care and delivery knowledge. In the evaluation period, the results of the process development revealed that the professional nurses who practiced had a high level of knowledge and understanding of the practice guidelines at a high level of 100%. The professional nurses based on the nursing practice guidelines covered more than 80%, with satisfaction of the nursing practice guidelines at a better level of 92.52%.

Conclusion : The results of this study indicate that the nursing practice guidelines for the care of patients infected with the novel coronavirus 2019 who developed pneumonia help patients receive efficient and standardized care.

Keywords : pneumonia, patients infected with coronavirus in 2019, nursing practice guidelines

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (Coronavirus Disease 2019) เป็นโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจที่รุนแรง มีการระบาดครั้งใหญ่หลายระลอกทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย มีสาเหตุสำคัญจากการสัมผัสหรือการได้รับเชื้อไวรัสโคโรนา (SARS-CoV-2) จากละอองฝอยจากระบบทางเดินหายใจของผู้ที่ติดเชื้อ⁽¹⁾ ในปัจจุบันองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 เป็นโรคประจำถิ่น (Endemic) อย่างไรก็ตาม จำเป็นที่จะต้องมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรคนี้มีหลายสายพันธุ์และมีแนวโน้มกลายพันธุ์ยิ่งทำให้สามารถระบาดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ภาวะปอดอักเสบจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (Coronavirus 2019 with Pneumonia) เป็นภาวะแทรกซ้อนทางคลินิกที่สำคัญ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้เสียชีวิตโดยเฉพาะในรายที่มีภาวะปอดอักเสบรุนแรง (Coronavirus 2019 with Severe Pneumonia) โดยภาวะแทรกซ้อนนี้เกิดจากกระบวนการตอบสนองของระบบภูมิคุ้มกันจากการติดเชื้อไวรัสมีการปลดปล่อยสารในกลุ่มโปรตีนที่เซลล์ต่างๆ ในระบบภูมิคุ้มกันโดยเฉพาะ Interleukin 6 (IL-6)⁽²⁾ เพื่อตอบสนองการอักเสบ (Cytokine storm) ทำให้เกิดการทำลายของเนื้อเยื่อ (Tissue damage)^(1, 2) ส่งผลให้เนื้อเยื่อของปอดถูกทำลายมากยิ่งขึ้น กระบวนการแลกเปลี่ยนก๊าซออกซิเจนภายในถุงลมปอดผิดปกติ ทำให้ผู้ป่วยมีภาวะพร่องออกซิเจน หอบเหนื่อย หายใจลำบาก และเกิดเป็นภาวะหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน⁽³⁻⁵⁾ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่รายงานว่าปอดอักเสบรุนแรงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Severe COVID pneumonia) เป็นภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญพบได้ร้อยละ 26.53-44.00⁽⁵⁻⁷⁾ ซึ่งเห็นว่าภาวะปอดอักเสบรุนแรงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 เป็นปัญหาที่สำคัญ จากการทบทวนวรรณกรรมพบหลักฐานเชิงประจักษ์และแนวปฏิบัติในการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยทั่วไปที่มีภาวะปอดอักเสบ ยังไม่พบแนวปฏิบัติการพยาบาลที่เฉพาะสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบจำเป็นต้องมีแนวปฏิบัติการพยาบาลที่เฉพาะและชัดเจน เพื่อช่วยป้องกันและลดการเกิดภาวะปอดอักเสบรุนแรงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ได้

โรงพยาบาลมหาสารคามจัดเป็นโรงพยาบาลในระดับตติยภูมิเป็นศูนย์กลางในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ทั้งภายในจังหวัดมหาสารคามและพื้นที่ใกล้เคียง รับผิดชอบดูแลผู้ป่วยที่มีความรุนแรงทั้งในระดับสีเหลืองและสีแดงในทุกะลอกของการระบาดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 จากการทบทวนเวชระเบียนผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่รับการรักษา ณ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม ระหว่างเดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2564 จำนวน 146 ราย พบว่า มีอัตราการเกิดภาวะปอดอักเสบรุนแรงและอัตราการเสียชีวิตค่อนข้างสูง ร้อยละ 37.58 และจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ร่วมกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานจำนวน 5 ราย พบว่า ข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานทางการพยาบาลในการดูแลการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบยังขาดความชัดเจน การปฏิบัติการพยาบาลขึ้นกับองค์ความรู้และประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพ⁽⁸⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของศิริวรรณ ชูกำเนิด⁽⁹⁾ สมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลวิชาชีพด้านการพยาบาลผู้ป่วยโรคโควิด-19 พยาบาลวิชาชีพมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคโควิด-19 การเตรียมความพร้อมของพยาบาลวิชาชีพนอกจากจะมีผลต่อคุณภาพการพยาบาล สมรรถนะที่จำเป็นด้านการพยาบาลผู้ป่วยโรคโควิด-19 มีทั้งหมด 8 ด้าน คือ (1) ด้านการคัดกรองผู้ป่วย (2) ด้านการป้องกัน ควบคุม และการเฝ้าระวังการติดเชื้อ (3) ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (4) ด้านการพยาบาลผู้ป่วยและครอบครัว (5) สมรรถนะด้านการสื่อสารและการประสานงาน (6) การบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีม (7) ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ และ (8) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งการดูแลผู้ป่วยโรคติด

เชื้อโคโรนาไวรัส-19 ในระยะที่มีภาวะหายใจลำบากเฉียบพลันการรักษาต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย ญญา ธนกิจธรรมกุล⁽¹⁰⁾ ได้ทำการศึกษา การพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 19 ในระยะที่มีภาวะหายใจลำบากเฉียบพลันการรักษาต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย ดังนั้นพยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการผู้ป่วยโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส-19 ซึ่งเริ่มตั้งแต่การประเมินและการดูแลผู้ป่วยที่มีอาการเล็กน้อยถึงวิกฤต การดูแลรักษานั้นหากทำอย่างถูกต้องแล้ว นอกจากจะช่วยให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น ลดอัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนและลดอัตราการตายของผู้ป่วยได้แล้ว ยังช่วยลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อจากผู้ป่วยสู่บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยได้อีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของสุนันทา ทองสาร⁽¹¹⁾ การพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่มีภาวะระบบหายใจล้มเหลวเฉียบพลันระยะเริ่มติดเชื้อ (early infection) พยาบาลควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง ระยะแสดงอาการทางปอด (pulmonary phase) พยาบาลสามารถประเมินความรุนแรงของระบบการหายใจล้มเหลวเฉียบพลันระยะวิกฤต (Hyperinflammation phase) พยาบาลสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะ ARDS ได้พยาบาลมีความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยเป็นอย่างมากต้องมีทักษะ ความรู้และความชำนาญในการให้การพยาบาล สามารถให้การพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพของพยาบาลและมาตรฐานของการควบคุมเชื้อเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคทำให้สามารถประเมินและจัดการกับอาการที่เปลี่ยนแปลงของผู้ป่วยเพื่อรายงานแพทย์และทีมสหสาขาวิชาชีพที่ร่วมดูแลรักษาได้ทราบและร่วมมือกันในการให้การรักษอย่างทันทั่วถึงเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยลดความรุนแรงของโรคลง หรือปลอดภัยหายจากโรค

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบโดยนำรูปแบบการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของซุคัพ⁽¹²⁾ ร่วมกับการระดมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบลงมือปฏิบัติร่วมกัน (Mutual Collaborative action research) ของเคมมิส และแมกแทกการ์ท⁽¹³⁾ มาเป็นกรอบในการพัฒนา เพื่อให้ผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบได้รับการดูแลที่มีประสิทธิภาพ ความรุนแรงของโรค และลดอัตราการเสียชีวิต

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ
2. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ
3. เพื่อประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ

รูปแบบและวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบลงมือปฏิบัติร่วมกัน (Mutual Collaborative action research) เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบในช่วงจรรยาวิจัยเชิงปฏิบัติการของเคมมิส และแมกแทกการ์ท⁽¹³⁾ เป็นกรอบแนวคิดเชิงกระบวนการการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะวิเคราะห์สถานการณ์ ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้แนวคิดการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของซุคัพ เป็นกรอบแนวคิดเชิงกระบวนการ⁽¹²⁾ และระยะที่ 3 การประเมินผล ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคมพ.ศ. 2565 พื้นที่ศึกษา หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในระยะศึกษาสถานการณ์ คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานจำนวน 5 ราย ระยะพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 12 ราย ผู้ร่วมวิจัย พยาบาลที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 17 รายกำหนดให้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค ที่มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยอายุรกรรมมากกว่า 1 ปี กลุ่มที่ 2 ผู้ป่วยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยว่าเป็นผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม จำนวน 101 ราย กำหนดคุณสมบัติการคัดออกคือ ได้แก่ ผู้ที่ไม่ยินยอมเข้าร่วมวิจัย ผู้ป่วยใส่ ET-Tube ตั้งแต่แรกรับใหม่ และผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษาแบบประคับประคอง

เครื่องมือที่ใช้การดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่แบบบันทึกการทบทวนเวชระเบียนผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 แนวทางการประชุมกลุ่ม แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสร้างขึ้นจากการระดมสมองและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องภายใต้การประยุกต์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบบันทึกการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย อายุ เพศ โรคประจำตัว การวินิจฉัยโรค และการวางแผนกิจกรรมการพยาบาล 2) แบบบันทึกการเกิดภาวะปอดอักเสบและการเสียชีวิต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม 3) แบบประเมินการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพตามแนวปฏิบัติมีจำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ/ปฏิบัติไม่สมบูรณ์โดยกำหนดคะแนนน้ำหนักคะแนน 2 ระดับ (1=ปฏิบัติ, 0=ไม่ ปฏิบัติ/ปฏิบัติไม่สมบูรณ์) 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อแนวทางการปฏิบัติการพยาบาลคำตอบแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แปลผลระดับ 1 หมายถึง รู้สึกพึงพอใจระดับน้อยที่สุด ระดับ 5 หมายถึงรู้สึกพึงพอใจระดับมากที่สุดและ 5) แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่แนวคำถามการสนทนากลุ่มในระยะศึกษาสถานการณ์และระยะทดลองการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 แบบบันทึกการเกิดภาวะปอดอักเสบและการเสียชีวิต แบบประเมินการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพตามแนวปฏิบัติ แบบประเมินความพึงพอใจต่อแนวทางการปฏิบัติการพยาบาล และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ไปตรวจสอบความเหมาะสมและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อายุรแพทย์ด้านโรคระบบทางเดินหายใจ 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการอบรมเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติ 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อในทางเดินหายใจ 1 ท่าน จากนั้นปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะจนได้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ สำหรับแบบประเมินการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพตามแนวปฏิบัติคำนวณค่าตรรกษีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์พบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าตรรกษีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่าตรรกษีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้รับการพิจารณาและรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เลขที่โครงการวิจัย MSKH_REC 45-01-090เลขรับรอง COA No 65/086 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2565 การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการพยาบาลและแผนการรักษาที่ได้รับ เพื่อขอความยินยอมให้ร่วมโครงการวิจัย เมื่อผู้ป่วยและญาติยินยอมเข้าร่วม จึงดำเนินการให้ญาติผู้ป่วย

ลงนามในใบยินยอม ทั้งนี้การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และจะทำลายทิ้งหลังงานวิจัยเผยแพร่แล้วเป็นเวลา 3 ปี

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ดำเนินการค้นหาปัญหาทางคลินิกจาก 3 แหล่ง ได้แก่ 1) การปฏิบัติงานโดยการการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการสนทนากลุ่ม (focus group) ในประเด็น ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ของหน่วยงานในการพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ปัญหาการประเมินอาการผู้ป่วย และความต้องการในการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 2) การทบทวนเวชระเบียนย้อนหลัง 3 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 จำนวน 30 ราย และ 3) การทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลนำเข้าในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล นำประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์มาสะท้อนในการประชุมเชิงปฏิบัติการของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคามและทำการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาคณะผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมโดยใช้รูปแบบการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของชูชีพ⁽¹¹⁾ กำหนดการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์จากแหล่งข้อมูลการวิจัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ วารสารทางการแพทย์พยาบาลผลงานวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์รวมถึงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้คำสำคัญ ดังนี้ภาวะปอดอักเสบจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 แนวปฏิบัติการพยาบาล ไวรัสโคโรนา-2019พบหลักฐานเชิงประจักษ์จำนวน 12 เรื่องที่มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ แบ่งออกเป็นระดับ A, B, C และ D จำนวน 2, 4, 4 และ 2 ตามลำดับหลังจากนั้นดำเนินการวางแผน ลงมือปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนการปฏิบัติร่วมกันกับผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยและผู้ร่วมกิจกรรมมีการสรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะเพื่อวางแผน แก้ไขปัญหาต่อไป

ระยะที่ 3 การประเมินผล ดำเนินการไปพร้อมกับการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ โดยประเมินจาก 1) แบบบันทึกการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 2) แบบบันทึกการเกิดภาวะปอดอักเสบและการเสียชีวิต 3) แบบประเมินการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพตามแนวปฏิบัติ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อแนวทางการปฏิบัติการพยาบาล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

การวิเคราะห์สถานการณ์

จากการทบทวนเวชระเบียนผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่รับการรักษา ณ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคามในระหว่างเดือนตุลาคม ถึงธันวาคม 2564 จำนวน 146 ราย พบว่า มีอัตราการเกิดภาวะปอดอักเสบรุนแรงและอัตราการเสียชีวิตค่อนข้างสูง และจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ร่วมกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานจำนวน 5 ราย พบว่า 1) ข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานทางการพยาบาลในการดูแลการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบยังขาดความชัดเจน 2) การปฏิบัติการพยาบาลขึ้นกับ

องค์ความรู้และประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพเท่านั้น และ 3) ไม่มีแนวปฏิบัติการพยาบาลที่เฉพาะสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ

จากปัญหาดังกล่าวได้มีการวางแผนตัดสินใจร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์ในระยะที่ 1 เข้าสู่ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการและร่วมกันระดมสมองเพื่อวางแผนร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมการพัฒนาแผนดำเนินการตัวชี้วัดและผลลัพธ์ร่วมกัน โดยที่ประชุมต้องการให้มีการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลร่วมด้วย เนื่องจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 เป็นโรคอุบัติใหม่ จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ทันสมัย เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับบริบทของหอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม ในระยะนี้ได้ ประเด็นการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ 1) การดูแลช่องปากและการรับประทานอาหาร 2) การบำบัดเฉพาะ 3) การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลง และ 4) การดูแลสุขภาพและการให้ความรู้

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล

เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องภายใต้วงจรวิจัยเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 วงจร

วงจรที่ 1 : แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ (The Development of Nursing Practice Guidelines for Caring Patients Infected with Coronavirus 2019 with Pneumonia) กิจกรรมการพัฒนา ดังนี้

1) กำหนดคำสำคัญ (keywords) และดำเนินการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์จากแหล่งข้อมูลการวิจัยของมหาวิทยาลัยต่างๆ วารสารทางการแพทย์ ผลงานวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบหลักฐานเชิงประจักษ์จำนวน 9 เรื่องที่มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ แบ่งออกเป็นระดับ B, C และ D จำนวน 4, 3 และ 2 ตามลำดับ

2) วิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์ และสังเคราะห์ประเด็นที่ได้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วย 4 หมวดกิจกรรม (M-S-K-H model) ได้แก่ 1) การดูแลช่องปากและการรับประทานอาหาร (Mouth care & meal) ประกอบด้วย การดูดเสมหะ^(14,15,16) การดูแลความสะอาดช่องปากและฟัน^(14,15,16) และดูแลท่อช่วยหายใจ^(14,15,16) 2) การบำบัดเฉพาะ (Specific treatment) ประกอบด้วย การประเมินการหย่าเครื่องช่วยหายใจ (weaning protocol)⁽¹⁵⁾ การจัดท่านอนคว่ำ (prone position)^(1,2,5,6) และการทำ early weaning mode 3) การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลง (Keeping) ประกอบด้วย การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลงจาก^(2,17) สัญญาณชีพ ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจน และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และ 4) การดูแลสุขภาพและการให้ความรู้ (Hygiene & Health education) ประกอบด้วย การล้างมือที่มีประสิทธิภาพก่อนและหลังสัมผัสผู้ป่วย^(14,15,16) การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย การแยกผู้ป่วย และการสอนให้ความรู้แก่ผู้ป่วย

3) นำแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบไปตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อายุรแพทย์ด้านโรคระบบทางเดินหายใจ 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการอบรมเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติ 2 ท่าน และอาจารย์พยาบาลผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อในทางเดินหายใจ 2 ท่าน โดยทบทวนใช้กับผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่รักษาในหอผู้ป่วยเฉพาะโรค จำนวน 5 ราย จากนั้นปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานในระยะที่ 1 พบว่า ได้แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ ซึ่งเกิดจากร่วมกันพัฒนาโดยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานระยะที่ 1 พบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ 1) ความซับซ้อนของกิจกรรมการพยาบาลในแต่ละหมวดกิจกรรม 2) ขาดรายละเอียดเกี่ยวกับคู่มือการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล และ 3) พยาบาลวิชาชีพยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการพยาบาลไม่เพียงพอเนื่องจากเป็นแนวปฏิบัติใหม่

วงจรที่ 2 : แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ (The Development of Nursing Practice Guidelines for Caring Patients Infected with Coronavirus 2019 with Pneumonia) กิจกรรมการพัฒนา ดังนี้

1) ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อายุรแพทย์ด้านโรคระบบทางเดินหายใจ 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการอบรมเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติ 2 ท่าน และอาจารย์พยาบาลผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อในทางเดินหายใจ 2 ท่าน เพื่อร่วมกันพิจารณาความซับซ้อนของกิจกรรมการพยาบาลในแต่ละหมวดกิจกรรม โดยปรับกิจกรรมการพยาบาลให้กระชับและสอดคล้องกับบริบทในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น ลดขั้นตอนซึ่งอาจทำให้มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ เนื่องจากอาจมีข้อจำกัดในด้านเวลาขณะให้การพยาบาลผู้ป่วยในห้องความดันลบภายใต้ชุดอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล

2) ดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ

3) ประชุมเชิงปฏิบัติการ “พี่พำน้องเฮ็ด” เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพผู้ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการพยาบาล

4) จัดทำระบบการให้คำปรึกษา (consult) การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล โดยกำหนดให้ใช้การสื่อสารผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ (line) เพื่อความสะดวก รวดเร็ว

จากการดำเนินงานในระยะที่ 2 พบว่า แนวปฏิบัติการพยาบาลมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริง ไม่ยุ่งยาก มีคู่มือประกอบแนะนำการใช้แนวปฏิบัติ และพยาบาลวิชาชีพผู้ใช้แนวปฏิบัติมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล

การประเมินผล

จากการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม จำนวน 101 ราย ผู้วิจัยคำนึงถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยโครงร่างวิจัยผ่านการพิจารณาและรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เลขที่โครงการวิจัย MSKH_REC 45-01-090 เลขรับรอง COA No 65/086 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2565 ก่อนดำเนินการวิจัยและกระทำโดยการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ สิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยไม่มีผลต่อการรักษา การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด และข้อมูลนำเสนอโดยภาพรวมโดยไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุล

ผลการพัฒนาด้านผลลัพธ์ทางคลินิก พบว่าระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2565 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2565 มีอัตราการเกิดภาวะปอดอักเสบรุนแรงลดลง คิดเป็นร้อยละ 0.97, 1.03 และ 0.62 ตามลำดับ มีอัตราการเสียชีวิตลดลง คิดเป็นร้อยละ 4.85, 4.12 และ 1.85 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาด้านกระบวนการ พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 พยาบาลวิชาชีพตามแนวปฏิบัติการพยาบาลครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 (การดูแลช่องปากและการรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 83.29 การบำบัดเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 88.57 การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 93.65 และ การดูแลสุขวิทยาและการให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ (95.76) และมีความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการพยาบาลในระดับดีขึ้น ร้อยละ 92.52

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม ได้มีการพัฒนาเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 โดยใช้วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นหลักสำคัญในการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิดตัดสินใจ และร่วมลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพ โดยสามารถลดอัตราการเกิดภาวะปอดอักเสบรุนแรงและอัตราการเสียชีวิตในผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ

วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบเริ่มตั้งแต่การนำประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์มาเป็นข้อมูลนำเข้า ผ่านกระบวนการสะท้อนในเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการในหอผู้ป่วยเฉพาะโรค การการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญห หลังจากนั้นดำเนินการวางแผน ลงมือปฏิบัติสังเกต และสะท้อนการปฏิบัติร่วมกันกับผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีการสรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาดำเนินไป อีกทั้งมีการร่วมกันสืบค้นองค์ความรู้จากงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ทันสมัย เพื่อนำมาพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลและสอดคล้องกับบริบทของหอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม

จากการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม พบว่า มีอัตราการเกิดภาวะปอดอักเสบรุนแรงลดลงเป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล รวมถึงมีอัตราการเสียชีวิตลดลง เนื่องจาก แนวปฏิบัติการพยาบาลเน้นการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลเชิงรุกเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะปอดอักเสบซึ่งประกอบด้วย 1) การดูแลช่องปากและการรับประทานอาหาร ประกอบด้วย การดูดเสมหะ การดูแลความสะอาดช่องปากและฟัน และดูแลท่อช่วยหายใจ 2) การบำบัดเฉพาะ ประกอบด้วย การประเมินการหย่าเครื่องช่วยหายใจ การจัดท่านอนคว่ำ และการทำ early weaning mode 3) การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การเฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลงจาก สัญญาณชีพ ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจน และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และ 4) การดูแลสุขวิทยาและการให้ความรู้ ประกอบด้วย การล้างมือที่มีประสิทธิภาพก่อนและหลังสัมผัสผู้ป่วย การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย การแยกผู้ป่วย และการสอนให้ความรู้แก่ผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งพบว่าแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อการป้องกันปอดอักเสบในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจหอผู้ป่วยหนัก ซึ่งประกอบด้วย 6 หมวดกิจกรรม ได้แก่ 1) การล้างมือที่มีประสิทธิภาพก่อนและหลังสัมผัสผู้ป่วย 2) การดูแลจัดท่านอนและการพลิกตัว 3) การดูดเสมหะ 4) การให้อาหารทางสายยาง 5) การดูแลความสะอาดช่องปากและฟัน และ 6) การดูแลท่อช่วยหายใจและอุปกรณ์ช่วยหายใจ สามารถลดอุบัติการณ์การเกิดปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจลดลงจาก 6.90 ครั้ง เป็น 3.34 ครั้งต่อ 1,000 วันที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ⁽¹²⁾เช่นเดียวกับการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งพบว่า แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับเครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม

ซึ่งประกอบด้วย การดูแลรักษา การประเมินความต้องการหายาเครื่องช่วยหายใจ การทำความสะอาดมือ ก่อนหลังให้การพยาบาล การป้องกันการสำลัก การป้องกันการปนเปื้อนเชื้อ การเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด และการตรวจสอบวินัยของพยาบาลในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ พบว่าสามารถลดอุบัติการณ์และความเสี่ยงต่อการเกิดปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับเครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยแผนกอายุรกรรมได้⁽¹¹⁾

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล และติดตามผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวินัยเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลสำหรับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ที่มีภาวะปอดอักเสบ เช่น จำนวนวันนอนโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการรักษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. Rajnik M, Cascella M, Cuomo A, Dulebohn SC, Di Napoli R. Features, evaluation, and treatment of coronavirus (COVID-19). Uniformed Services University Of The Health Sciences; 2021.
2. Aziz M, Fatima R, Assaly R. Elevated interleukin-6 and severe COVID-19: A meta-analysis. J Med Virol. 2020;92(11):2283-5.
3. Tzotzos SJ, Fischer B, Fischer H, Zeitlinger M. Incidence of ARDS and outcomes in hospitalized patients with COVID-19: a global literature survey. Crit Care. 2020;24(1):516.
4. Brogna B, Bignardi E, Brogna C, Capasso C, Gagliardi G, Martino A, et al. COVID-19 Pneumonia in Vaccinated Population: A Six Clinical and Radiological Case Series. Medicina (Kaunas). 2021;57(9):891.
5. Oliver-Commey JA, Puplampu P, Owoo C, Asare-Boateng K, Yawson AO, Tetteh J, et al. Prevalence of pneumonia by chest x-ray, associated demographic characteristics and health risk factors among COVID-19 patients in Ghana. Ghana medical journal. 2021;55(2):21-8.
6. Pongpirul WA, Wiboonchutikul S, Charoenpong L, Panitantum N, Vachiraphan A, Uttayamakul S, et al. Clinical course and potential predictive factors for pneumonia of adult patients with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): A retrospective observational analysis of 193 confirmed cases in Thailand. PLoS neglected tropical diseases. 2020;14(10):e0008806.
7. Nuevo-Ortega P, Reina-Artacho C, Dominguez-Moreno F, Becerra-Muñoz VM, Ruiz-Del-Fresno L, Estechea-Fonca MA. Prognosis of COVID-19 pneumonia can be early predicted combining Age-adjusted Charlson Comorbidity Index, CRB score and baseline oxygen saturation. Scientific reports. 2022;12(1):1-12.

8. หอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม. รายงานสรุปตัวชี้วัด เกณฑ์ และผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วยหอผู้ป่วยเฉพาะโรค โรงพยาบาลมหาสารคาม ประจำปี 2564. มหาสารคาม, โรงพยาบาลมหาสารคาม; 2564.
9. ศิริวรรณ ชูกำเนิด, กฤติกา อินทรณรงค์, สาวิตรี วงศ์ประดิษฐ์. สมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลวิชาชีพด้านการพยาบาลผู้ป่วยโรคโควิด-19: การทบทวนวรรณกรรมแบบกำหนดขอบเขต. วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ. 2565;23(3):71-86
10. ณญา ธนิกจรรณกุล. การพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 19 ในระยะที่มีภาวะหายใจลำบากเฉียบพลัน. วารสารสภาการพยาบาล. 2564;36(3):16-30
11. สุนันทา ทองสาร. กรณีศึกษา: การพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีระบบหายใจล้มเหลวแบบเฉียบพลัน โรงพยาบาลกาฬสินธุ์; กรณีศึกษา 2 ราย. วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา. 2565;7(1):108-119
12. Soukup S. M. The center for advanced nursing practice evidenced based practice model. Nursing Clinic of North America 2000; 35(2):301-9
13. Kemmis s, McTaggart R. The Action Research Planer 3rd ed. Victoria: Deakin University; 1988.
14. เบญจมาศ ทำเจริญตระกูล, ดลวิวัฒน์ แสนโสม. ผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันปอดอักเสบที่สัมพันธ์กับเครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. 2562;25(1):25-42.
15. อัจฉนา ไชยวงศ์, มาลีวรรณ เกษตรทัต, อุษณีย์ นาคุ, สุรสิทธิ์ จีสันติ. การพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อป้องกันปอดอักเสบในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจหอผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลลำพูน. วารสารสาธารณสุขล้านนา. 2557;10(3):183-93.
16. วณิดา ดุรงค์ฤทธิชัย, นพกมล ประจักษ์ตัน. แนวทางป้องกันปอดอักเสบในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ (VAP): การทบทวนเนื้อหาจากงานวิจัย วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้. 2565;9(2):269-78.
17. SM S. Evidence-based Practice Model Promoting the Scholarship of Practice. Philadelphia WB Saunders; 2000.